

LIWRE 2015

Kirjailija, vapaus ja nuoralla tanssiminen

Kirjailija hyppää tyhjyyteen ja tuntemattomaan. Hän ei tiedä, laskeutuko hän jaloilleen vai kannetaanko hänet Tuonelaan, missä Styks pyyhki pois kaikki muistot hänestä. Hän voi joutua sellaiseen unholaan, että edes jälkeläiset eivät muista hänen touhujaan. Varsinkaan sellaista seikkaa, että hän yritti saattaa jotakin paperille ja ihmisille mieliin.

Tuntemattomaan astuu se, joka ei mielistele enemmistöä ja sen mielipiteitä eikä tiedä, seuraako tällaisesta käytöksestä ruusuja tai mätämunia. Kuitenkin - jos hän ei ottaisi näitä tärkeitä askelia tuntemattomaan, hänen ei soisi sanoa itseään kirjailijaksi. Jos hän tuottaisi ainoastaan tekstejä, jotka aivan varmasti menevät myyntiin ja kuin kuumille kiville, olisi hän vain yksi myytävistä sieluista. Hän saisi hymyillä parrasvaloissa, nauttien huomiosta ja... itkisi yksinolleessaan, kehtaamatta katsoa peiliin. Kauniista taiteesta ei siis ole mitään hyötyä, jos se on sisältä tyhjää, kuin runous antiikki Roomassa. Ei ole mitään hyötyä teksteistä, joissa puolustetaan sellaisia totuuksia, jotka eivät voi kirjailijaa vahingoittaa. Meillä on velvollisuus puhua elämästä sellaisena, kuin se todellisuudessa se on. Kirjailijan on pakko olla se hanhi, joka pelasti kiljumisella Rooman kaupungin. Tarkoittaako se, että kaikkeen pitää suhtautua tosikkomaisen vakavasti? Tuskin. Tarkoittaako se, että kaikki asiat ovat maailmassa suhteellisia? Ei missään nimessä.

Nykypäivänä saa jokainen halutessaan elää montaa elämää, sillä teknisesti on maailma ympärillämme muuttumassa kovaa vauhtia. Sisällöltään se on kuitenkin köyhtynyt viihteen eri muodoiksi. Leikittänpä ajatuksella, että elämä on kuin vanha keskiaikainen kaupunki, josta löytyvät niin ylä- kuin alakaupunkikin. Kuten virolainen taiteilija Jüri Arrak on sanonut: ”Yläkaupungissa on aina ollut paikka jaloille taiteille, kun taas alakaupunki on ollut paikka, missä sai nauttia pelimannien pelleilystä. Nykyisin ovat nämä kaksi paikkaa vaihtaneet sijaintinsa” ja jos joku halua osallistua johonkin ihmistä paremmaksi tekevään, on hänen pakko vaeltaa alakaupungin ahtailla kaduilla ja etsiä se pieni piha, missä uskalletaan vielä soittaa huilua, viulua tai harppua ja lukea sydäntä sekä sielu muuttavaa runoutta. Joskus taas on pakko johtaa ihmisiä yläkaupunkiin, että loppuisi narsistinen, hyödytön fiinistely.

Elämässä on oma paikka kaikelle tämän auringon alla. On ihmisiä, jotka eivät tule toimeen ilman Franz Schubertin lauluja, eivätkä Vladimir Majakovskin vallankumouksellisuutta. Nämä - sekä Pablo Nerudan

rakkauskirjeet ja Caesar Vallejon katkeruus - mahtuvat aivan mainiosti samalle hyllylle. Astor Piazzolla laulaa paljasjalkaisesta katupojasta ja armottomasta auringosta, joka herättää uuteen päivään ja heittää kauas pois lettua muistuttavaan kuun, joka pettää sieraimia kuvitellulla tuoksulla. Tämä sama aurinko lämmittele kaikkia niitä senjoriittoja, jotka Neruda muistelee ja ihailee kaukaa Caesar Vallejo.

On aikoja, jolloin elämän voi tehdä kauniimmaksi romanttinen Lied-musiikki, joka suorastan työntää meidät parempaan maailmaan. Samalla voi joku tarvita rohkaisua vallankumouksellisesta ”vaalilupauksesta”: ”Pure ananasta! Syö peltopyy! Viimepäivä koittaa sulle, porvari, nyt!”

Ollaan nuorallatanssijoita. Nuoralta saattaa pudotakin eikä silloin antaisi kukaan koko show’sta punaista penniäkään. Ei antaisi sellainen, joka näkee vain tasapainon hallintaa yrittävän ihmisen. Kuitenkin tulee nuoralle ja ihmisten eteen uskaltaneen kirjailijan murtuneista luista sellainen terävä sulka, joka ei anna ikinä yhteiskunnan vaipua tyytyväisyyden petolliseen kuolonuneen.

Milloin ihminen on todella vapaa? Palkittuna ruhtinaallisesti jonkun Johtajan, Suuren Isän tai Mahtavan Lautakunnan armosta? Kirjoittaen tilausvirsiä? Mihail Bulgakov sai kärsiä taloudellisesta ahdingosta, mutta hän ei kuollut lakeijana. Aleksei Tolstoi sai kaikki mahdolliset palkinnot ja nimitykset, mutta niiden hintana olivat valheet ja tuskin hyvä omatunto. Kumpi heistä oli vapaa? Sen tietävät parhaiten he itse.

Moliere ja Bulgakov kuolivat köyhyydessä tuberkuloosiin. Jessenin ja Majakovski, joiden ylellistä, neuvostovallan ylläpitämä elämäntapaa saattoi kadehtia, lavastettiin itsemurhaajiksi, kun heidän totuutta janoavat sielunsa eivät kestäneet enää maallisia harhakuvitelmia ja usko järjestelmän lupauksiin alkoi horjua.

Kirjailija – isolla ”K:lla” – on aina oppositiossa hallitsevan poliittisen järjestelmän kanssa, sillä valta väärentää ja rikkoo totuuden. Se rikkoo jopa hänen ystävätkin. Kirjailija – isolla ”K:lla” – löytyy yksinäiseltä, viheriöivältä pihalta nykyisen alakaupungin katujen labyrinthista, jossa hän saattaa lausua lyhyen, mutta sieluja riipaisevan runon. Hän ei viihdyttää rahasta, sillä Totuudella ei ole hintaa. Jos Kirjailija sitoo siihen hintalapun, olisi hänelle parempi, jos hän ei olisi syntynytäkään.